

Удосконалення методів розрахунку систем опалення і вентиляції з врахуванням впливу теплотехнічних неоднорідностей огорожувальних конструкцій будівель

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У даній роботі розглянуто загальні методи розрахунку теплового навантаження на огорожувальні конструкції та доведено необхідність тепло модернізації житлово-комунального комплексу України

Ключові слова

Теплове навантаження, термічний опір багат шарової конструкції.

Abstract

In this paper the general methods of calculating the thermal load on the enclosing constructions are considered and the necessity of heat-modernization of the housing and communal complex of Ukraine is proved.

Keywords

Thermal load, thermal resistance of multilayer construction.

На сьогоднішній день в Україні налічується 25,5 тисяч будинків, які були зведені у 1950-1970 р. за проектами перших масових серій великопанельних, цегельних і блокових будинків (загальна площа дорівнює 72 млн. м², інакше кажучи, 23% міського житлофонду потребує реконструкції і модернізації. Основні чинники, які впливають на втрати тепла: кліматичні умови; стан огорожувальних конструкцій; стан внутрішніх інженерних систем; стан зовнішніх інженерних систем; рівень автоматизації внутрішніх інженерних систем; теплотехнічні та енергетичні показники будинку; культура мешканців. 85 % багатоквартирних та адміністративних будинків не відповідають сучасним вимогам енерго- і ресурсозберігання [1].

Термічний опір зовнішніх стін у більшості житлових будинках не перевищує $R_{3C}=1(m^2 \cdot K/Wm)$, при тому що за [2] мінімально допустиме значення опору теплопередачі зовнішніх стін для першої температурної зони $R_{3C}=3,3(m^2 \cdot K/Wm)$. Тому необхідно збільшити теплотехнічні властивостей огорожувальних конструкцій відповідно новим, більш високим нормативним вимогам та удосконалити інженерні системи будівлі. Для цього виконуються теплотехнічні обстеження огорожувальних конструкцій та інженерних систем і техніко-економічним порівнянням їх ефективності.

Метою теплотехнічних обстежень огорожувальних конструкцій є виявлення їх фактичних теплозахисних показників і їх відповідності сучасним нормативним вимогам, які в останні роки суттєво змінилися у зв'язку із проблемою економії й раціонального використання енергетичних ресурсів.

В ході проведення випробувань за визначенням фактичних теплотехнічних параметрів зовнішніх огорожувальних конструкцій будівель виконують вимірювання величин, які характеризують теплопередачу через стіни, покриття та вікна обстежуваної будівлі: інструментальну реєстрацію температур внутрішнього і зовнішнього повітря, температури поверхонь фрагментів огорожувальних конструкцій, а також величин теплових потоків через фрагменти огорож.

Після проведення даного обстеження виконують термомодернізацію будинку, тобто комплекс ремонтно-будівельних робіт, спрямованих на підвищення теплотехнічних

показників огорожувальних конструкцій і забезпечення їхньої відповідності чинним нормам. Підбирають теплоізолюючий матеріал.

Вигода від такого використання очевидна: легко підтримувати температуру в приміщенні, набагато менше доводиться витратити на опалення (цілком досяжний результат в 50% скорочення тепловтрат, і навіть більше), продовжується термін експлуатації приватного будинку в цілому. Але це стосується лише приватних будинків. На даний час дуже багато утеплюються в багатоповерхівках самостійно, тільки свою квартиру, не розуміючи, що тепло, яке обігріває одну квартиру, через стіни та вентиляцію буде обігрівати і сусідні. Якщо утеплюється лише частина будинку, то тепло розсіюється через неутеплену його частину. Саме це диктує просту істину, яку відмовляються розуміти багато українців: для багатоквартирного будинку сенс має лише комплексне утеплення. Ще одна проблема утеплення «своїх» квартир генерує ще одну проблему: зазвичай утеплення закінчується на швах між панелями будинку — на умовній "межі" квартир. Саме там різниця температур, особливо в сонячні місяці, може сягати 50°C. Це спричиняє напруження матеріалу, а відтак — тріщини. З часом у них потрапляє конденсат, який взимку замерзає і їх розширює, руйнуючи фасад.

Термічний опір підбраної конструкції огороження R_0^ϕ повинен бути не менше від нормативного R_0^n , тобто $R_0^\phi \geq R_0^n$.

Повний фактичний термічний опір огороження (стінки) підраховується з виразу, $\text{м}^2 \cdot \text{К}/\text{Вт}$:

$$R_0^\phi = \frac{1}{\alpha_в} + \sum \frac{\delta}{\lambda} + \frac{1}{\alpha_з} \quad (1)$$

де: $1/\alpha_в$ – термічний опір теплосприйняття внутрішньої поверхні стіни, $R_в$;

$1/\alpha_з$ – термічний опір тепловіддачі зовнішньої поверхні стіни, $R_з$;

$\sum \frac{\delta}{\lambda}$ – сума термічних опорів конструкції.

Але у випадку якщо це індивідуальне утеплення необхідно виконувати інший метод розрахунку. Тепловий потік, що проходить через фрагмент захисної конструкції відповідно до розбивки по зонам, [3]:

$$q = \frac{\sum_{i=1}^n q_i \cdot S_i}{\sum_{i=1}^n S_i} = \frac{\sum_{i=1}^n [q_1 \cdot S_1 + q_2 \cdot S_2 + q_3 \cdot S_3 + \dots + q_n \cdot S_n]}{\sum_{i=1}^n S_i} \quad (2)$$

де, q_i - тепловий потік i -того фрагменту, Вт ,

S_i - площа i -того фрагменту, м^2 .

Тоді, середній опір теплопередачі фрагмента огорожувальної конструкції може бути визначено за формулою 2:

$$R_c = \frac{T_2 - T_1}{q}, \text{К}/\text{Вт} \quad (3)$$

де, T_2 - температура початку ділянки, К ;

T_1 - температура кінця ділянки, К ;

q - тепловий потік, Вт .

Висновки: впровадження економічно обґрунтованих технічних заходів з реконструкції, за результатами технічного обстеження і енергоаудиту, дозволить: знизити тепловитрати будівель до 70 %; забезпечити комфортні умови проживання; подовжити термін експлуатації

будівель на 10-15 років; підвищити конкурентну здатність квартир, будинків, вулиць, кварталів; забезпечити архітектурно-естетичну виразність будівель.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лівінський О. М. Технічне обстеження та енергоаудит будинків і споруд / О. М. Лівінський, В. А. Євтушенко // Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві, том 9, № 2(2010). – С. 159-170. ISSN 2311-1437. Режим доступу: <https://stmkvb.vntu.edu.ua/index.php/stmkvb/article/view/134>
2. ДБН В.2.6-31:2016. Теплова ізоляція будівель – Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України / Київ – 2017. – 162 с.

Автори доповіді:

Григоренко Тетяна Юріївна, студентка факультету будівництва теплоенергетики та газопостачання, групи ТГ-16мі, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Коц Іван Васильович, кандидат технічних наук, професор, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Authors of the report:

Tatiana V. Grigorenko, a student of the construction of thermal power and gas supply of TG-16mi. Vinnytsia National Technical University. Vinnytsia.

Ivan V. Kots, Ph.D., Professor, Vinnytsia National Technical University. Vinnytsia.